

STORTINGET

Grunnlovsforslag 26

(2019–2020)

Grunnlovsforslag fra Himanshu Gulati

Dokument 12:26 (2019–2020)

Grunnlovsforslag fra Himanshu Gulati om endring i §§ 54, 68 og 121 (om å tillate nyvalg midt i en stortingsperiode)

Til Stortinget

Bakgrunn

I mange land med parlamentarisk styresett er det anledning til å oppløse parlamentet og skrive ut nyvalg midt i en valgperiode. I den norske Grunnloven finnes det ikke en slik mulighet.

Det kan være flere situasjoner hvor den parlamentariske situasjonen tilsier at man bør ha muligheten til å skrive ut nyvalg. Det kan enten være i forbindelse med mistillitsforslag, kabinettspørsmål eller andre store nederlag for regjeringen i Stortinget, eller det kan være i forbindelse med andre politiske kriser eller endringer i den parlamentariske situasjonen. Bare i stortingsperioden 2017–2021 har det vært flere mulige store endringer i den parlamentariske situasjonen i Norge, f.eks. om det hadde blitt et annet utfall av Kristelig Folkepartis veivalg i 2018 og ved Fremskrittspartiets uttreden fra regjering i 2020.

I land som Storbritannia og Danmark er retten til å skrive ut nyvalg en rett som tilligger statsministeren. I Sverige er muligheten for nyvalg knyttet til parlamentariske kriser og derfor av et mer begrenset omfang.

Et annet viktig moment er hvordan et mulig nyvalg påvirker valgperiodene. I Sverige har man fast riksdagsvalg hvert fjerde år, og et eventuelt nyvalgt parlament gjelder derfor kun ut den ordinære valgperioden. I Dan-

mark og Storbritannia holdes folketings- og parlamentsvalg senest hvert fjerde og femte år, og fristen for neste valg forskyves når et nytt valg skrives ut.

Forslagsstiller ønsker å gi statsministeren og regjeringen, gjennom vedtak i Kongen i statsråd, muligheten til å oppløse Stortinget midt i en valgperiode og skrive ut nyvalg til nasjonalforsamlingen, uten å endre dagens bestemmelser om ordinære parlamentsvalg. Et eventuelt nyvalgt storting vil med dette forslaget derfor sitte frem til det neste ordinære stortingsvalget. Videre mener forslagsstiller at ytterligere detaljer rundt muligheten for nyvalg bør bestemmes i lov, og at dette allerede dekkes av Grunnlovens eksisterende formuleringer.

Forslagsstiller fremmer med dette to alternative formuleringer til reelt innhold hva gjelder muligheten til å skrive ut nyvalg. Den ene muligheten er knyttet til mistillitsvedtak eller konkret nederlag for regjeringen i Stortinget, mens den andre muligheten legges til Kongen i statsråd uavhengig av dette. Forslagsstiller er av den oppfatning at neste storting bør ha anledning til å drøfte begge muligheter.

Totalt fremmer forslagsstiller fire alternative forslag på dette området, for å ta høyde for mest hensiktsmessig plassering i Grunnloven i tilfelle Stortinget skulle vedta anbefalingene fra valglovutvalget om endringer i § 54 (NOU 2020: 6 Frie og hemmelige valg – Ny valglov).

Som en naturlig følgeendring av muligheten til å skrive ut nyvalg foreslås to endringer som regulerer når Stortinget skal tre sammen etter et ekstraordinært valg, og at grunnlovsforslag må behandles på nytt etter neste ordinære valg, ikke eventuelle ekstraordinære valg, for å kunne bli vedtatt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

§ 54 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Alternativ 1:

Kongen kan skrive ut nyvalg til nytt storting som skal avløse det tidligere valgte storting før funksjonstiden til dette storting er omme dersom Stortinget har uttrykt mistillit til regjeringen, eller et vedtak er fattet etter at regjeringen uttrykkelig har motsatt seg det, og statsministeren eller dennes stedfortreder før avstemningen har meddelt at det vil bli utskrevet nyvalg hvis den får et resultat som regjeringen ikke vil godta.

Etter et nyvalg skal neste ordinære valg avholdes på den tiden som følger av første ledd.

–

Kongen kan skrive ut nyval til nytt storting som skal løse av det tidlegare valde stortinget før funksjonstida til dette stortinget er omme dersom Stortinget har uttrykt mistillit til regjeringa, eller eit vedtak er gjort etter at regjeringa uttrykkeleg har sett seg imot det, og statsministeren eller ein statsråd i hans stad før røystinga har gjort kjent at det blir skrive ut nyval om ho får eit resultat som regjeringa ikkje godtek.

Etter eit nyval skal neste ordinære val haldast på den tida som følgjer av fyrste leddet.

Alternativ 2:

Kongen kan skrive ut nyvalg til nytt storting som skal avløse det tidligere valgte storting før funksjonstiden til dette storting er omme.

Etter et nyvalg skal neste ordinære valg avholdes på den tiden som følger av første ledd.

–

Kongen kan skrive ut nyval til nytt storting som skal løse av det tidlegare valde stortinget før funksjonstida til dette stortinget er omme.

Etter eit nyval skal neste ordinære val haldast på den tida som følgjer av fyrste leddet.

§ 68 nytt annet ledd skal lyde:

Etter et nyvalg trer Stortinget sammen senest to uker etter at valgtingene er tilendebrakt.

–

Etter eit nyval kjem Stortinget saman seinast to veker etter at valtinga er avslutta.

§ 121 første og annet punktum skal lyde:

Viser erfaring at noen del av denne Kongeriket Norges Grunnlov bør endres, skal endringsforslag fremsettes senest innen utgangen av september måned i året før et ordinært valg og kunngjøres på trykk. Men først etter neste ordinære valg, og senest innen utgangen av sep-

tember måned høyst to år deretter, tilkommer det Stortinget å bestemme om den foreslåtte endring skal finne sted eller ei.

–

Viser røynsla at nokon del av denne grunnlova for Kongeriket Noreg bør endrast, skal framlegget om endring leggjast fram seinast innan utgangen av september i året før eit ordinært val og kunngjerast på prent. Men fyrst etter neste ordinære val, og seinast innan utgangen av september høgst to år etter det, avgjer Stortinget om endringa skal gjerast eller ikkje.

Alternativ 3:

Ny § 54 a skal lyde:

Kongen kan skrive ut nyvalg til nytt storting som skal avløse det tidligere valgte storting før funksjonstiden til dette storting er omme dersom Stortinget har uttrykt mistillit til regjeringen, eller et vedtak er fattet etter at regjeringen uttrykkelig har motsatt seg det, og statsministeren eller dennes stedfortreder før avstemningen har meddelt at det vil bli utskrevet nyvalg hvis den får et resultat som regjeringen ikke vil godta.

Etter et nyvalg skal neste ordinære valg avholdes på den tiden som følger av § 54 første ledd.

–

Kongen kan skrive ut nyval til nytt storting som skal løse av det tidlegare valde stortinget før funksjonstida til dette stortinget er omme dersom Stortinget har uttrykt mistillit til regjeringa, eller eit vedtak er gjort etter at regjeringa uttrykkeleg har sett seg imot det, og statsministeren eller ein statsråd i hans stad før røystinga har gjort kjent at det blir skrive ut nyval om ho får eit resultat som regjeringa ikkje godtek.

Etter eit nyval skal neste ordinære val haldast på den tida som følgjer av § 54 fyrste leddet.

§ 68 nytt annet ledd og § 121 første og annet punktum skal lyde:

[Som alternativ 1–2]

Alternativ 4:

Ny § 54 a skal lyde:

Kongen kan skrive ut nyvalg til nytt storting som skal avløse det tidligere valgte storting før funksjonstiden til dette storting er omme.

Etter et nyvalg skal neste ordinære valg avholdes på den tiden som følger av første ledd.

–

Kongen kan skrive ut nyval til nytt storting som skal løse av det tidlegare valde stortinget før funksjonstida til dette stortinget er omme.

Etter eit nyval skal neste ordinære val haldast på den tida som følgjer av § 54 fyrste leddet.

§ 68 nytt annet ledd og § 121 første og annet punktum
skal lyde:

[Som alternativ 1-2]

30. september 2020

Himanshu Gulati

Referert i Stortingets møte 30. september 2020.

«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.»

Tone Wilhelmsen Trøen

president

